

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและตรวจสอบโมเดลผลการประกันคุณภาพการอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์ ที่สังกัดคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่อยู่ในโครงการนำร่องเกี่ยวกับประกันคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 320 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามการพัฒนาโมเดลผลการประกันคุณภาพการอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 337 ฉบับ จากที่ส่งไปทั้งหมด 458 ฉบับ ทำการคัดเลือกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก มีแบบสอบถามที่ถูกคัดออกทั้งสิ้น 17 ฉบับ ดังนั้นจึงเหลือแบบสอบถามที่สมบูรณ์และสามารถนำไปวิเคราะห์ได้จำนวน 320 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 69.87

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ประกอบด้วยการวิเคราะห์ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของตัวแปร ผลการประกันคุณภาพการศึกษา การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบของคุณภาพการอุดมศึกษา ตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ประกอบด้วยผลการวิเคราะห์โมเดลผลการประกันคุณภาพการอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ค่ามัธยฐานเลขคณิตของตัวแปรผลการประกันคุณภาพการศึกษา สรุปได้ว่า

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีค่ามัธยฐานเลขคณิตสูงสุดของกลุ่มผู้ตอบที่ให้คะแนนระดับสูง (4-5) มีดังนี้ คุณภาพบัณฑิตและคุณภาพงานวิจัย ได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์ ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงานของคณะ และมีการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ ปริมาณบัณฑิตและความมีชื่อเสียงของคณะ ได้แก่ มีการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้

และมีการรายงานผลการประเมินแผนงาน ปริมาณงานวิจัย ได้แก่ มีการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ และมีการรายงานผลการประเมินแผนงาน คุณภาพงานบริการวิชาการและคุณภาพงานทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ มีการกำหนดปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงานของคณะ มี การประชาสัมพันธ์ ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงานของคณะ และมีการดำเนินงาน ตามที่กำหนดไว้ ปริมาณบริการวิชาการและปริมาณงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ มี การดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ และมีการประเมินแผนงาน

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุดของ กลุ่มผู้ตอบที่ให้คะแนนระดับต่ำ (1-3) มีดังนี้ คุณภาพบัณฑิต ได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์ ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงานของคณะ มีการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ มีการประเมิน แผนงาน และมีทุนอุดหนุนการวิจัยที่เพียงพอ ปริมาณบัณฑิต ได้แก่ มีการกำหนดปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงานของคณะ มีการประชาสัมพันธ์ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และ แผนงานของคณะ และมีการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ คุณภาพงานวิจัย มีการดำเนินงานตามที่ กำหนดไว้ มีการประเมินแผนงาน และมีการรายงานผลการประเมินแผนงาน ปริมาณงานวิจัย ได้ แก่ มีการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ และมีการรายงานผลการประเมินแผนงาน คุณภาพและ ปริมาณงานบริการวิชาการ ได้แก่ มีการพัฒนาบุคลากร และมีกิจกรรมที่สร้างขวัญกำลังใจให้กับ บุคลากร คุณภาพและปริมาณงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ มีวัตถุประสงค์ แผนงาน และ โครงการเพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และมีการดำเนินงานทางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ความมีชื่อเสียงของคณะ ได้แก่ มีการให้บริการแนะแนวและจัดหางานที่เพียงพอ และมีทุนอุดหนุน การวิจัยที่เพียงพอ

ผลการวิเคราะห์ค่ามัชฌิมเลขคณิตของขององค์ประกอบของคุณภาพอุดมศึกษา สรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบของคุณภาพที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุดของกลุ่มผู้ตอบที่ให้คะแนน ระดับสูง (4-5) มีดังนี้ คุณภาพบัณฑิต ได้แก่ ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงาน การบริหารจัดการ และระบบและกลไกการประกันคุณภาพ ปริมาณบัณฑิต คุณภาพงานวิจัย ปริมาณงานวิจัย ปริมาณงานบริการวิชาการ ปริมาณงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงานและการบริหารจัดการ คุณภาพงานบริการวิชาการ ได้แก่ ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงาน และการบริการวิชาการ คุณภาพงานทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงาน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการบริการวิชาการ ความมีชื่อเสียงของคณะ ได้แก่ ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงาน

องค์ประกอบของคุณภาพที่มีค่ามัธยฐานเลขคณิตสูงสุดของกลุ่มผู้ตอบที่ให้คะแนนระดับต่ำ (1-3) มีดังนี้ คุณภาพบัณฑิต ได้แก่ ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงาน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการบริการวิชาการ ปริมาณบัณฑิต ได้แก่ การบริการวิชาการ คุณภาพงานวิจัย คุณภาพงานบริการวิชาการ ปริมาณงานบริการวิชาการ คุณภาพงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ปริมาณงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงาน ปริมาณงานวิจัย ได้แก่ ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงาน การวิจัย และการบริหารจัดการ ความมีชื่อเสียงของคณะ ได้แก่ การวิจัย

ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของผลการประกันคุณภาพการอุดมศึกษา สรุปได้ดังนี้

โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากไค-สแควร์ เท่ากับ 37 ที่องศาอิสระเท่ากับ 29.57ซึ่งมีความน่าจะเป็นมากกว่า 0.05 ($p = 0.803$) นั่นคือ ค่าไค-สแควร์แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ความกลมกลืนนี้ยังเห็นได้ชัดจากดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI = 0.985) กับดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI = 0.978) มีค่าเข้าใกล้ 1 และค่าดัชนีรากกำลังสองของเศษเหลือ (RMR = 0.13) มีค่าเข้าใกล้ 0 ตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถอธิบายผลการประกันคุณภาพการอุดมศึกษา (QA) ได้ร้อยละ 95 ($R^2 = 0.95$)

องค์ประกอบของคุณภาพการอุดมศึกษาที่ส่งผลต่อผลการประกันคุณภาพการอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ เรียงจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ องค์ประกอบอันดับที่ 1 คือ ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา ตัวแปรที่มีค่ามากที่สุด ได้แก่ มีระบบและกลไกการประกันคุณภาพที่เหมาะสม องค์ประกอบอันดับที่ 2 คือ การบริหารจัดการ ตัวแปรที่มีค่ามากที่สุด ได้แก่ ระบบสรรหาและคัดเลือกบุคลากรคัดเลือกบุคลากรได้ตรงตามความต้องการของคณะ องค์ประกอบอันดับที่ 3 คือ การเรียนการสอน ตัวแปรที่มีค่ามากที่สุด ได้แก่ มีทรัพยากรทางการศึกษาที่เพียงพอ องค์ประกอบอันดับที่ 4 คือ การวิจัย ตัวแปรที่มีค่ามากที่สุด ได้แก่ มีทุนอุดหนุนการวิจัยที่เพียงพอ องค์ประกอบอันดับที่ 5 คือ การเงินและงบประมาณ ตัวแปรที่มีค่ามากที่สุด ได้แก่ มีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม องค์ประกอบอันดับที่ 6 คือ การพัฒนานิสิต ตัวแปรที่มีค่ามากที่สุด ได้แก่ มีการให้บริการแนะแนวและจัดหางานที่เพียงพอ องค์ประกอบอันดับที่ 7 ได้แก่ การบริการวิชาการแก่สังคม ตัวแปรที่มีค่ามากที่สุด คือ มีวัตถุประสงค์ แผนงาน และโครงการเพื่อบริการวิชาการแก่สังคม องค์ประกอบอันดับที่ 8 คือ ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และ แผนงาน ตัวแปรที่มีค่ามากที่สุด ได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์ ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงานของคณะ

องค์ประกอบอันดับที่ 9 คือ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ตัวแปรที่มีค่ามากที่สุด คือ มีการดำเนินงานทางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยส่งผลกระทบต่อผลการประกันคุณภาพการศึกษา เรียงตามลำดับ ได้แก่ (1) ปริมาณบัณฑิต (2) ความมีชื่อเสียงของคณะ (3) คุณภาพงานวิจัย (4) คุณภาพงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (5) ปริมาณงานบริการวิชาการแก่สังคม (6) ปริมาณงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (7) คุณภาพบัณฑิต (8) คุณภาพงานบริการวิชาการแก่สังคม (9) ปริมาณงานวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของผลการประกันคุณภาพการอุดมศึกษา พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มอาจารย์ โดยตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถอธิบายผลการประกันคุณภาพการอุดมศึกษาได้ถึงร้อยละ 95 แสดงว่าการดำเนินงานการประกันคุณภาพส่งผลกระทบต่อปริมาณบัณฑิต ความมีชื่อเสียงของคณะ คุณภาพงานวิจัย คุณภาพงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ปริมาณงานบริการวิชาการแก่สังคม ปริมาณงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม คุณภาพบัณฑิต คุณภาพงานบริการวิชาการแก่สังคม และปริมาณงานวิจัย จึงกล่าวได้ว่าโมเดลที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นรูปแบบในการดำเนินการประกันคุณภาพการอุดมศึกษาต่อไป

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่าตัวแปรที่มีค่าอิทธิพลรวมส่งผลกระทบต่อผลการประกันคุณภาพการอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญตามลำดับ ได้แก่ (1) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา (2) การบริหารจัดการ (3) การเรียนการสอน (4) การวิจัย (5) การเงินและงบประมาณ (6) การพัฒนานิสิต (7) การบริการวิชาการแก่สังคม (8) ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และ แผนงาน (9) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม แสดงว่ากลุ่มอาจารย์ให้ความสำคัญกับตัวแปรระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษามากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากว่าในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษามีการแข่งขันกันสูงจึงจำเป็นต้องมีระบบการควบคุมคุณภาพที่ชัดเจนรองรับเพื่อประกันความมีคุณภาพของการจัดการศึกษา ประกอบกับระบบการติดตามตรวจสอบ การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนยังมีอยู่น้อยมาก และไม่มีกลไกใด ๆ ที่จะสามารถบ่งชี้ได้ว่าการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้การมีระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ดีจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษาและบุคลากรในสถาบันมีความตื่นตัวในการพัฒนาตนเอง

และพัฒนาคุณภาพต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยตรง ดังนั้นการมีระบบประกันคุณภาพการศึกษาจะเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาความรู้ในสถาบัน อุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในการสร้างคุณภาพให้เกิดขึ้นในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ โดยทั่วยุทธศาสตร์ ย่อมจะส่งผลให้บัณฑิตที่จบการศึกษาออกมามีคุณภาพใกล้เคียงกัน จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของลลิตา จันทร์แก้ว (2543) และอานูภาพ ชงภักดี (2543) ที่พบว่า ระบบและกลไกการประกันคุณภาพเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาและสามารถนำไปใช้ในการตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานด้าน การประกันคุณภาพในระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Ashworth A. และ Harver R.C. (1993) ที่พบว่าระบบและกลไกการประกันคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญในการรักษา มาตรฐานความสำเร็จของสถาบันและยังสอดคล้องกับการศึกษาของพรชูลี อาชวอำรุง (2534) ที่พบว่าระบบและกลไกการประกันคุณภาพเป็นเกณฑ์ตัวหนึ่งที่น่าไปใช้ในการประเมินสถาบัน ครุศึกษาไทยซึ่งในการดำเนินงานด้านระบบและกลไกการประกันคุณภาพควรให้ความสำคัญกับการ เลือกระบบและกลไกการประกันคุณภาพที่เหมาะสมกับคณะมากที่สุดซึ่งสำนักงาน สภาสถาบันราชภัฏ (2540) ยังกล่าวว่าการมีระบบประกันคุณภาพการดำเนินงานของสถาบันที่ เหมาะสมเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพในการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถาบันราชภัฏ สอดคล้องกับ New England Association of Colleges and School (1992 อ้างถึงใน วันชัย สิริชนะ, 2537) และ Segers and Dochy (1996) ที่กล่าวว่าสถาบันควรมีระบบและกลไกการประกันคุณภาพที่ เหมาะสม นอกจากนี้ควรมีการประชาสัมพันธ์ผลการประกันคุณภาพต่อสาธารณะ (สำนักงาน สภาสถาบันราชภัฏ, 2540 และ The Scottish Higher Education Funding Council อ้างถึงใน Carter and Cavidson, 1998) เพื่อให้ทราบโดยทั่วกันถึงผลการประกันคุณภาพของสถาบัน อีกทั้งสังคมยัง ได้รับทราบว่าสถาบันมีการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพ นอกจากนี้ Ashworth A. และ Harver R.C. (1993) ยังกล่าวอีกว่าควรมีระบบการกำกับงานที่ต่อเนื่องในการดำเนินการประกัน คุณภาพซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อระบบและกลไกการประกัน คุณภาพการศึกษา ได้แก่ มีการดำเนินการการประกันคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ

การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการมีผลต่อผลการประกันคุณภาพการศึกษา จาก ผลการวิจัยพบว่าระบบสรรหาและคัดเลือกบุคลากรคัดเลือกได้ตรงตามความต้องการของคณะ ส่งผลต่อการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการมากที่สุดซึ่ง University Funding Council (UFC) และ Polytechnics and Colleges Funding Council (PCFC) (1990 อ้างถึงใน วันชัย สิริชนะ, 2537)

กล่าวว่าคุณสมบัติของบุคลากรมีความเหมาะสมกับภาระหน้าที่เป็นตัวแทนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพการศึกษาของประเทศอังกฤษสอดคล้องกับ Council for National Academic Awards (1991 อ้างถึงใน วันชัย ศิริชนะ, 2537) New England Association of Colleges and School (1992 อ้างถึงใน วันชัย ศิริชนะ, 2537) และ พรชูลี อาชวอรุง (2534) ที่ให้ความสำคัญกับการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรให้ตรงกับความต้องการของคณะ ตัวแปรที่สำคัญรองลงมา คือ มีกิจกรรมที่สร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากร ดังที่ Segers and Dochy (1996) กล่าวว่าตัวแปรที่ใช้ตรวจสอบคณะวิชาเศรษฐศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของฮอลแลนด์ตัวหนึ่ง คือ การสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร และมีการกำหนดภาระงานของบุคลากรไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับ Council for National Academic Awards (1991 อ้างถึงใน วันชัย ศิริชนะ, 2537) New England Association of Colleges and School (1992 อ้างถึงใน วันชัย ศิริชนะ, 2537) และอุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ (2536) นอกจากนี้ในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรซึ่งอุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ (2536) กล่าวว่าควรมีหน่วยพัฒนาคณาจารย์โดยพัฒนาครอบคลุมทั้งด้านการเรียนการสอน การวิจัย และการบริหาร โครงสร้างการจัดองค์การและการบริหารของคณะมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับ Ministry of Education (1990 อ้างถึงใน วันชัย ศิริชนะ, 2537) และพรชูลี อาชวอรุง (2534) ระบบการประสานงานของคณะมีความทั่วถึงซึ่งสอดคล้องกับ University Funding Council (UFC) และ Polytechnics and Colleges Funding Council (PCFC) (1990 อ้างถึงใน วันชัย ศิริชนะ, 2537)

การดำเนินงานด้านการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงการมีทรัพยากรทางการศึกษาที่เพียงพอ ดังที่ Ministry of Education (1990 อ้างถึงใน วันชัย ศิริชนะ, 2537) กล่าวถึงความเหมาะสมของห้องสมุด อาคารสถานที่เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน ตลอดจนอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอ และ University Funding Council (UFC) และ Polytechnics and Colleges Funding Council (PCFC) (1990 อ้างถึงใน วันชัย ศิริชนะ, 2537) กล่าวถึง ความเหมาะสมของอาคารสถานที่ อุปกรณ์โดยให้ความสำคัญในด้านคุณภาพของวัสดุอุปกรณ์ ความสะดวกในการใช้ทรัพยากรการเรียนต่าง ๆ และการบำรุงรักษาทรัพยากร Council for National Academic Awards (1991 อ้างถึงใน วันชัย ศิริชนะ, 2537) กล่าวว่าทรัพยากรทางการเรียนเป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาตัวแปรหนึ่ง นอกจากนี้ The National Assessment and Accreditation council : NAAC (Santosh Panda, 1998) ของประเทศอินเดียยังกำหนดให้สิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาเป็นตัวแปรหนึ่งในการประกันคุณภาพการศึกษา และควรให้ความสำคัญในเรื่อง ความเหมาะสมของ

วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน ดังที่ The Association of University in The Netherlands (VSNU) (Vroeijenstijn, 1992) ให้ความสำคัญกับการเลือกวิธีการการประเมินผล นักศึกษาให้เหมาะสมกับช่วงเวลาในการประเมินผล University Funding Council (UFC) และ Polytechnics and Colleges Funding Council (PCFC) (1990 อ้างถึงใน วันชัย ศิริชนะ, 2537) กล่าวว่าการใช้วิธีการวัดผลที่เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด และสามารถวัดจุดมุ่งหมายได้ครบถ้วน ในเรื่องการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยอยู่เสมอสอดคล้องกับ The Association of University in The Netherlands (VSNU) (Vroeijenstijn, 1992) ที่มีการกำหนดแผนการในการปรับปรุงหลักสูตรของการศึกษาทั่วไป New England Association of Collages and School (1992 อ้างถึงใน วันชัย ศิริชนะ, 2537) ยังกล่าวว่าควรมีการนำผลการประเมินหลักสูตรมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนซึ่ง Ashworth A. และ Harver R.C. (1993) กล่าวว่าควรศึกษา การตอบสนองของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน และ Ministry of Education (1990 อ้างถึงใน วันชัย ศิริชนะ, 2537) ที่กำหนดวิธีจัดการเรียนการสอนไว้หลายรูปแบบเพื่อตอบสนอง ความต้องการของผู้เรียน

การดำเนินงานด้านการวิจัย ตัวแปรที่สำคัญ คือ มีทุนอุดหนุนการวิจัยที่เพียงพอซึ่ง สอดคล้องกับ University of Colorado at Denver (1999) ที่กล่าวว่าควรมีแหล่งเงินทุนที่อุดหนุน การวิจัยเป็นตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อผลการประกันคุณภาพ และยังสอดคล้องกับสำนักงาน สภาสถาบันราชภัฏ (2540) ที่กล่าวว่าควรมีการสนับสนุนด้านแหล่งเงินทุนวิจัยและการจัดสรรทุน อย่างต่อเนื่อง เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพในการดำเนินงานด้านการวิจัย และ Thompson (1998) ที่ กล่าวว่าทุนอุดหนุนการวิจัยที่ได้รับเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเป็นเลิศด้านการสอนของ สถาบัน อีกทั้งอุไรพรรณ เจนวานิชยานนท์ (2536) ยังกล่าวถึง การสนับสนุนเงินทุนในการทำวิจัย และการหาแหล่งเงินทุนจากภายนอกเพื่อช่วยเหลือคณาจารย์ในการทำวิจัย นอกจากนี้ควรให้ ความสำคัญในเรื่องการมีบุคลากรช่วยทางการวิจัยที่เพียงพอ ดังที่ University of Colorado at Denver (1999) เสนอว่าความพอเพียงของนักศึกษาที่เป็นผู้ช่วยงานวิจัยเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อ ผลการประกันคุณภาพการศึกษา การมีระบบการให้คำปรึกษาด้านการวิจัยที่มีคุณภาพซึ่ง The National Assessment and Accreditation council : NAAC (Santosh Panda, 1998) และ พรชฎี อาชวอำรุง (2534) ที่กล่าวถึงการสนับสนุนด้านการวิจัยโดยจัดระบบการให้คำปรึกษาด้านการวิจัย ด้านการมีระบบเผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2540)

ที่กล่าวว่ามีผลงานด้านการวิจัยของอาจารย์และนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์อย่างต่อเนื่อง และ Tan (1992) กล่าวว่าจำนวนงานวิจัยที่เผยแพร่ของภาควิชาเป็นตัวแทนที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของภาควิชา

การดำเนินงานด้านการเงินและงบประมาณควรให้ความสำคัญในเรื่อง การจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม ดังที่ New England Association of Collages and School (1992 อ้างถึงใน วันชัย ศิริชนะ, 2537) กล่าวถึงในเรื่องทรัพยากรการเงินของสถาบันควรมีวิธีการวางแผนและจัดสรรงบประมาณ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2540) กล่าวว่าควรมีการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมาย และเป็นไปตามลำดับความสำคัญ และพรชูลี อาชวอรุ่ง (2534) กล่าวถึงเกณฑ์ด้านงบประมาณว่าการจัดการของฝ่ายการเงินในสถาบันต้องแสดงให้เห็นการจัดงบประมาณที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงขอบเขตและวัตถุประสงค์ของสถาบันที่เอื้อต่อการพัฒนาวิชาการ นอกจากนี้ ตัวแปร “มีการใช้งบประมาณตามแผนที่วางไว้” ก็เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานด้านการเงินและงบประมาณซึ่งสอดคล้องกับ New England Association of Collages and School (1992 อ้างถึงใน วันชัย ศิริชนะ, 2537) ที่กล่าวถึงประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรการเงินและการควบคุมค่าใช้จ่าย และการประเมินผลการใช้งบประมาณอย่างสม่ำเสมอ ก็มีความสำคัญ ดังที่สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2540) กล่าวว่าควรมีระบบการประเมินการใช้จ่ายเงินอย่างสม่ำเสมอเพื่อการปรับปรุงและจัดสรรงบประมาณ

การดำเนินงานด้านการพัฒนานิสิตควรให้ความสำคัญในด้านการให้บริการแนะแนวและจัดหางานที่เพียงพอ สอดคล้องกับ New England Association of Collages and School (1992 อ้างถึงใน วันชัย ศิริชนะ, 2537) ที่กล่าวว่าการบริการจัดหางานเป็นตัวแปรในการรายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศสหรัฐ และ The Scottish Higher Education Funding Council (SHEFC) (Carter and Cavidson, 1998) กล่าวว่าบริการจัดหางานที่เพียงพอเป็นตัวแปรในการประเมินคุณภาพอุดมศึกษา นอกจากนี้ยังควรให้ความสำคัญในด้านการมีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีคุณภาพ ดังที่ The Association of University in The Netherlands (VSNU) (Vroeijenstijn, 1992) กล่าวว่าควรมีการจัดระบบการให้คำปรึกษาด้านการเรียนที่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับ New England Association of Collages and School (1992 อ้างถึงใน วันชัย ศิริชนะ, 2537) ที่กล่าวถึงการบริการให้คำปรึกษาแนะแนวสำหรับนักศึกษา ยังสอดคล้องกับ The National Assessment and Accreditation council : NAAC (Santosh Panda, 1998) ที่มีกิจกรรมการให้คำปรึกษาที่มีคุณภาพเป็นตัวแปรในการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านการมีกิจกรรม

เพื่อพัฒนานิสิตที่เพียงพอ ดังที่ New England Association of Collages and School (1992 อ้างถึงใน วันชัย สิริชนะ, 2537) กล่าวว่ากิจกรรมนอกหลักสูตรเป็นตัวแปรในการรายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา และสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (2540) ยังกล่าวว่าควรมีกิจกรรมนักศึกษาที่เพียงพอเพื่อพัฒนานิสิต โดยเฉพาะกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ผ่านการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การดำเนินการด้านการบริการวิชาการแก่สังคมควรให้ความสำคัญในเรื่องการมี วัตถุประสงค์ แผนงาน และโครงการเพื่อบริการวิชาการแก่สังคมซึ่งสอดคล้องกับพรชูลี อาชวอำรุง (2534) ที่กล่าวว่าควรกำหนดทิศทาง ขอบเขต และแผนงานเพื่อบริการวิชาการแก่สังคม และในเรื่องการดำเนินงานด้านการบริการวิชาการแก่สังคมซึ่งสอดคล้องกับ New England Association of Collages and School (1992 อ้างถึงใน วันชัย สิริชนะ, 2537) ที่กล่าวว่าควรให้บริการ วิชาการหรือการให้บริการชุมชนเป็นตัวแปรในรายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาของ ประเทศสหรัฐอเมริกา

การดำเนินงานด้านปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงานควรให้ความสำคัญในเรื่อง การประชาสัมพันธ์ ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงานของคณะ สอดคล้องกับสำนักงาน สภาพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (2540) และพรชูลี อาชวอำรุง (2534) ที่กล่าวว่าควรมีการประชาสัมพันธ์ ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงานเพื่อให้บุคลากรนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ด้านต่าง ๆ ของสถาบัน ในเรื่องการประเมินแผนงานและรายงานผลการประเมินซึ่ง New England Association of Collages and School (1992 อ้างถึงใน วันชัย สิริชนะ, 2537) กล่าวว่าควรมี การประเมินประสิทธิภาพของแผนงาน รายงานผลการประเมินแผนงาน เพื่อเป็นข้อมูลใน การพัฒนา ปรับปรุงสถาบัน ด้านการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ New England Association of Collages and School (1992 อ้างถึงใน วันชัย สิริชนะ, 2537) กล่าวว่าควรมีการใช้ ปณิธานและจุดมุ่งหมายเป็นแนวดำเนินงานด้านต่าง ๆ

การดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมควรให้ความสำคัญในเรื่องการดำเนินงาน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการมีวัตถุประสงค์ แผนงาน และโครงการเพื่อ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมซึ่งสอดคล้องกับพรชูลี อาชวอำรุง (2534) ที่กล่าวว่าควรมี การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ และงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับปณิธานและเป้าหมายของสถาบันและประเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามการพัฒนาโมเดลผลการประกันคุณภาพ การอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลการประกันคุณภาพการศึกษา และข้อมูลตัวแปรผลการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งได้เก็บข้อมูลจากความคิดเห็นของอาจารย์ (Opinion Data) เนื่องจากคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์เพิ่งเริ่มดำเนินการด้านการประกันคุณภาพ การศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้จึงไม่สามารถเก็บข้อมูลผลการประกันคุณภาพการศึกษาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ได้ แบบสอบถาม ข้อมูลตัวแปรผลการประกันคุณภาพการศึกษาจึงถามข้อมูลความคิดเห็นของอาจารย์ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรเก็บข้อมูลผลการประกันคุณภาพการศึกษาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (Empirical Data)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โมเดลที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในรูปแบบในการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษาในระดับคณะวิชา ในสถาบันอุดมศึกษาได้ โดยนำไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง โดยเก็บข้อมูลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพแล้วพิจารณาผลการประกันคุณภาพว่า สอดคล้องกับโมเดลที่พัฒนาขึ้นมากน้อยเพียงใด
2. ในการนำโมเดลการวิจัยนี้ไปใช้ควรจะดำเนินงานไปพร้อม ๆ กันทุกด้าน ได้แก่ (1) ระบบและ กลไกการประกันคุณภาพการศึกษา (2) การบริหารจัดการ (3) การเรียนการสอน (4) การวิจัย (5) การเงินและงบประมาณ (6) การพัฒนานิสิต (7) การบริการวิชาการแก่สังคม (8) ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงาน (9) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ไม่ควรจะแยกดำเนินงานเพียงด้านใดด้านหนึ่งเพราะจากผลการวิจัยพบว่าตัวแปรทั้ง 9 ตัวส่งผลต่อผลการประกัน คุณภาพซึ่งได้แก่ ปริมาณบัณฑิต ความมีชื่อเสียงของคณะ คุณภาพงานวิจัย คุณภาพ งานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ปริมาณงานบริการวิชาการแก่สังคม ปริมาณงานทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม คุณภาพบัณฑิต คุณภาพงานบริการวิชาการแก่สังคม และปริมาณงานวิจัย แต่หากคณะวิชาใดที่เริ่มดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาคควรให้ความสำคัญในการดำเนินงานด้านระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นลำดับแรก เพราะจากผลการวิจัย พบว่าระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อ ผลการประกันคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษากับกลุ่มนักวิชาการหรือบุคคลภายนอกที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะ เพื่อเปรียบเทียบความสอดคล้องของโมเดลที่ได้กับโมเดลการวิจัยนี้ว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่
2. ควรมีการทำวิจัยเพื่อขยายผลการพัฒนาโมเดลผลการประกันคุณภาพการอุดมศึกษา โดยเก็บข้อมูลผลการประกันคุณภาพจากการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา (Empirical Data)
3. ควรมีการพัฒนาโมเดลผลการประกันคุณภาพการอุดมศึกษาสำหรับคณะวิชาอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพในคณะวิชาต่าง ๆ